

El fantasma comunista en el seu laberint

Néstor Kohan

Reflexionant «des d'un racó fosc del món»

Traducció d'Anna Salomó

El capitalisme a debat

Després de diverses dècades de guisats reescalfats postmoderns, sopes «postmarxistes», amanides reformistes i postres «postcolonials» a la carta, la discussió sobre el capitalisme mundial torna al centre de la taula. En els moviments socials, a les organitzacions polítiques i en el món cultural. Ja ningú es conforma amb els «microrelats», els «micropoders», la «microhistòria». Tots els pretextos i malabarismes per no fer-se càrrec de les crisis salvatges que travessen el sistema capitalista són apartats, com engrunes brutes, fora de les estovalles.

L'incendi de la crisi del 2008 no s'apaga. El foc s'estén. El planeta cruix. Cada vegada es tornen més impostergables les explicacions totalitzadores sobre el que travessem.

Devem estar, per fi, en una època de capitalisme «desterritorialitzat» i interdependent, sense imperialismes, metròpolis, dependències ni perifèries, on un grup de venedors ambulants d'un barri perdut d'Haití juga el mateix paper en el sistema mundial que el Bundesbank alemany, una aldea llunyana d'Indonèsia té el mateix rang de poder financer i polític-militar que Wall Street o el Pentàgon? O potser seguim ubicats, encara que no ens n'adonem, a l'antic capitalisme keynesià de postguerra, amb cadenes de producció de valor ancorades a cada país i capitals regulats a escala purament nacional? Va ser totalment innòcua la contraofensiva capitalista iniciada el setembre del 1973 a Xile, després estesa a l'Argentina del 1976 i finalment aplicada durant els anys 1979-1980 al Londres de Margaret Thatcher i al Washington de Ronald Reagan? Que algú apropi una explicació per favor i ens aclareixi el panorama!

No devem estar vivint potser una nova fase de l'imperialisme, en la qual es combinen les revolucions tecnològiques del capitalisme tardà que va estudiar Ernest Mandel, els cinc monopolis mundials que va explicar Samir Amin i la reconquesta planetària per desposseïció sobre la qual ens va alertar David Harvey?

Sigui quina sigui la resposta correcta, el que està clar és que a partir de la crisi ferotge del 2008 i la reconversió dels antics fanàtics del lliure comerç a «proteccionistes» i «guerrers comercials» (EUA,

Alemanya, Xina, etc.), sumades a les invasions, bombardejos, bloquejos econòmics i intervencions político-militars imperialistes de l'última dècada, qualsevol anàlisi seriosa del present ja no pot seguir repetint els tics, els eslògans i les modulacions de la «coexistència pacífica» del 1960.

Aquell tosc i massa innocent «pacifisme» de Nikita Krushev dels vells documentals en blanc i negre; una dècada més tard adoptat en les metròpolis occidentals per l'eurocomunisme (acompanyat de refinades i exquisides argumentacions epistemològiques), avui... endarrereix!

Plantejar que la gran meta estratègica del comunisme és... «la pau» (així, en general, com parlaven els soviètics) i la defensa de «la democràcia» (també en general, sense especificacions ni cognoms), està *demodé*. No va a més. No es correspon amb el planeta en el qual vivim.

***Flower power* davant de l'imperialisme o estratègia comunista?**

El món va canviar. Lamentablement no ho va fer cap a millor. El hippisme de John Lennon i Yoko Ono, juntament amb el *flower power*, van quedar al bell racó de la nostàlgia estètica i la memòria musical. Lluny d'aquells pèls llargs i les seves protestes pacifistes en els llençols blancs, el nostre món actual s'assembla molt més a les ombrívols imatges distòpiques, on proliferen les invasions, les bases militars a escala planetària, la vigilància global, la repressió de les masses empobrides migrants i les guerres per recursos naturals no renovables.

Si tenim els peus sobre la terra i no confonem el principi del plaer (i la imaginació psicodèlica) amb el principi de realitat, el trauma de la caiguda del Mur de Berlín i les passades nostàlgies, avui inoperants, s'han de superar d'una bona vegada. No serveix de res invocar periòdicament per reinventar nous reformismes.

En un llibre recent, ***Estudiando la contrainsurgencia de Estados Unidos. Manuales, mentalidades y uso de la antropología*** (2019), l'antropòleg mexicà Gilberto López y Rivas descriu el sistema mundial capitalista de la nostra època. És només un intent possible, però al nostre entendre molt útil i realista.

A l'hora de definir les característiques centrals i el tipus de capitalisme que predomina en els nostres dies, l'autor de fet impugna les versions apologetiques d'una suposada globalització «homogènia, plana, sense asimetries ni desenvolupaments desiguals». Gilberto López y Rivas planteja que el sistema capitalista del nostre present conforma un imperialisme global llançat sense cap escrúpol a una «recolonització del món». La seva tesi, arriscada i precisa, desmunta a la pràctica aquest lloc comú de les acadèmies (finançades per

fundacions «desinteressades» com la NED o l'USAID) segons la qual «en un món globalitzat, governat per la informació i el capitalisme cognitiu, els Estats Units, Europa occidental i els països capitalistes més desenvolupats *ja no necessiten Amèrica Llatina, Àfrica, ni els països pobres d'Àsia, és a dir, del Tercer Món*». Aquesta formulació trillada, repetida fins al cansament per especialistes en guerra psicològica, opinòlegs del màrqueting mediàtic i diversos diletants a sou de l'imperi, es topa de cara amb les guerres permanents contra països perifèrics, els bombardejos «humanitaris» contra els anomenats «estats fallits», les invasions politicomilitars contra les societats dependents, els bloquejos econòmics i comercials contra qualsevol govern desobedient —despectivament anomenat com un «règim» pel sol fet de no agenollar-se davant les ordres de les ambaixades estatunidenques, la Unió Europea o les receptes de l'FMI i el Banc Mundial— i el saqueig ininterromput dels recursos naturals i la biodiversitat del Tercer Món. Aquest procés renovat de dominació i apropiació, o l'intent de fer-ho per mètodes violents, constitueix la manifestació d'un «neocolonialisme imperialista», segons la rigorosa anàlisi de Gilberto López y Rivas. Tota una definició.

L'arc de sant Martí de la bandera vermella

Dins d'aquest context global no cap la passivitat. Les resistències són múltiples. Encara que no totes tenen la mateixa capacitat d'organització, mobilització ni la mateixa nitidesa ideològica per convocar i unir a escala internacional els enutjos populars, les rebel·lies antisistèmiques i les dissidències contra «el nou ordre mundial», cada dia més caòtic, cruel i despietat. Les banderes de les masses oprimides i els moviments socials a escala planetària tenen els colors més diversos, des del verd ecologista i el violeta feminista fins a l'emblema multicolor LGTBI, entre moltíssimes altres expressions de la palestra rebel. Però de tots els colors i matisos, necessàriament variats i coexistents, creiem que l'horitzó vermell del marxisme segueix sent la perspectiva teoricopolítica més abraçadora, inclusiva i integradora i la que permet articular i unir totes les altres rebel·lies a escala mundial, com fa alguns anys va assenyalar la pensadora dels Estats Units Ellen Meiksins Wood en el seu conegut llibre ***La renovación del materialismo histórico. Democracia contra capitalismo***(2000).

La nova resistència. Polèmiques 90 anys després de la Primera Conferència Comunista sud-americana

Fa «tan sols» 90 anys, quan no existia Internet ni la TV, destacaments de diverses organitzacions revolucionàries de la Nostra Amèrica es van reunir a Buenos Aires [Argentina] per organitzar la resistència de les classes treballadores, el món plebeu i popular. Es tractava llavors d'enfrontar en forma unida i organitzada l'imperialisme d'aquell temps i la seva famosa crisi capitalista del 1929.

La reunió del 1929 va tenir lloc a la Nostra Amèrica, deu anys després que el 1919 els bolxevics fundessin la Internacional Comunista (de la qual es compleixen actualment 100 anys).

L'obra que reuneix les intervencions, ponències, debats i discussions d'aquella rica trobada històrica porta per títol ***El movimiento revolucionario latinoamericano. Versiones de la Primera Conferencia Comunista latinoamericana del 1 al 12 de junio de 1929***. Va ser editada per «La correspondencia Sudamericana», Buenos Aires, 1929. El gruixut volum —durant molts anys, a poder d'escassos col·leccionistes— avui es pot llegir i descarregar íntegrament i gratuïtament del següent enllaç: <http://cipec.nuevaradio.org/?p=92> [L'exemplar escanejat l'hem obtingut de la biblioteca personal de l'historiador marxista Rodolfo Puiggrós, d'aquí que diverses pàgines porten el segell del seu arxiu].

En algunes investigacions i llibres intentem analitzar els eixos i discussions d'aquella llegendària reunió que intentava desenvolupar en la Nostra Amèrica els ensenyaments de Lenin i els bolxevics, prenent mate, escoltant música llatinoamericana i conversant en idioma castellà. No abundarem ara en aquestes anàlisis.

No obstant això, 90 anys després, ens assabentem que l'abril del 2019 s'han tornat a reunir organitzacions comunistes de diversos països (Argentina, Bolívia, Brasil, Xile, Colòmbia, Paraguai, Perú, Uruguai i Veneçuela) a Montevideo, Uruguai. Aquestes organitzacions han publicat un document conjunt en el qual, invocant aquella Conferència Comunista del 1929, intenten descriure com veuen el capitalisme actual i quines haurien de ser les estratègies i tàctiques per lluitar contra ell.

Pot consultar-se la Declaració de la Trobada de Partits Comunistes d'Amèrica del Sud en el següent enllaç: <http://www.pcu.org.uy/index.php/noticias/item/3110> (datada al web el 30 d'abril del 2019).

A aquesta reunió no van assistir tots els comunistes del continent. Algunes cèl·lules, fins i tot, van realitzar fortes crítiques al document. Per exemple, es pot consultar: **A propósito de la Declaración de Montevideo. Respuesta del Comité Central del Partido Comunista de México**, en el següent enllaç: <http://comunistas-mexicanos.org/partido-comunista-de-mexico/2213-por-cuestion-de-principios> (datada al web el 24 de maig del 2019).

Fins on sabem i tenim notícies, l'organització comunista de Cuba (en altres dècades, en vida de Fidel, cap ideològic de la revolució continental *nostra-americana*) no només no hi ha participat, sinó que a més ni tan sols s'ha manifestat sobre cap de les dues posicions oposades. Des que va ser dissolt el cèlebre «Departament Amèrica» del comunisme cubà (en altres temps, conegut com a «Departament d'Alliberament Nacional», sota la direcció de Manuel Piñero Losada [«el galleg»; comandant «Barbarroja»]), Cuba es pronuncia a escala internacional prioritàriament a través del seu Ministeri de Relacions exteriors. Però en aquesta ocasió ni tan sols per aquesta via oficial-diplomàtica-institucional s'han escoltat o llegit pronunciaments cubans.

Enmig d'aquest debat politicoideològic obert a escala continental i davant del silenci de Cuba, una tercera organització que fins fa molt poc temps es reclamava i definia com a comunista, tampoc es va pronunciar en el debat, ja que està travessant una crisi aguda a punt de dividir-se, feta pública per tots els mitjans de comunicació del món. Es tracta de les antigues FARC-EP [Forces Armades Revolucionàries de Colòmbia-Exèrcit del Poble, vinculades anteriorment al Partit Comunista Clandestí de Colòmbia – PCCC], definides abans del seu desarmament, reconversió i de la signatura amb l'Estat colombià com un «partit comunista en armes».

El que està clar és que ja ningú s'atribueix ni exerceix la funció internacional de «partit guia». Ni l'antic partit comunista de Rússia (que liderava l'univers «prosoviètic»), ni el de la Xina (en altres temps, al capdavant de la constel·lació maoista), ni el de Corea del nord, ni el de l'antiga Albània, ni el de Grècia, ni el ja esmentat partit comunista de Cuba (durant dècades, far de les insurreccions llatinoamericanes i fins i tot amb influències directes a les Panteres Negres dels EUA). Encara que hi ha afinitats, simpaties i acostaments internacionals, el comunisme mundial ja no té Vaticà ni Meca ideològica.

I si això passa amb el món comunista, alguna cosa no gaire diferent experimenta també la galàxia de tall trotskista, dividida en no menys de vuit coordinadores, totes autobatejades «Quarta Internacional», però en la pràctica cap d'elles aglutina més de deu representacions, de diferents països (en el cas de les majoritàries, algunes altres estan integrades per tot just dos o tres grups diferents).

Contraïnsurgència, correlació de forces i problema nacional

El debat obert el 2019, doncs, té moltes arestes. Des de com definir el nou tipus de capitalisme mundial fins al projecte alternatiu pel qual s'hauria de lluitar si es pretén resistir i canviar el món.

Els marxistes i, en particular, els comunistes han de tenir un projecte progressista, de reformes democràtiques i en defensa de la pau o, en

canvi, haurien d'intentar construir aliances i acumular forces en funció d'un projecte revolucionari, antiimperialista i anticapitalista? Quan avancen les forces de l'extrema dreta, neofeixistes i antiinstitucionals (en el cas llatinoamericà: Brasil, Colòmbia, tots dos sota els paraigües dels Estats Units i Israel, encara que alguns d'aquests corrents neofeixistes també proliferen a Europa), les forces comunistes han de defensar, com a estratègia, el parlament, la legalitat, la constitució i la pau a qualsevol cost o, en canvi, s'han de preparar per enfrontar mitjançant totes les formes de lluita possible la contrainsurgència, avui realimentat i atida en temps d'ofensiva capitalista?

En el pla de l'estratègia a llarg termini, quan a Amèrica Llatina «el cicle progressista» es va afeblir notablement i la dreta més agressiva mostra el seu puny de ferro, els comunistes han de promoure fronts democràtics, seguint les velles consignes de Jorge Dimitrov i el Setè Congrés de la Internacional Comunista del 1935 o, en canvi, han de propiciar un front únic de les forces revolucionàries, antifeixistes, antiimperialistes i anticapitalistes?

En l'àmbit de les tàctiques a curt termini, quina hauria de ser la proposta a presentar al si dels moviments de masses per derrotar els governs neoliberals (Macri a l'Argentina, Bolsonaro al Brasil, Duque a Colòmbia, Piñera a Xile, etc.)? Prioritzar «la pau i la democràcia», diluint-se en partits tradicionals del sistema que encapçalin les enquestes electorals, sense mostrar la identitat pròpia (o fins i tot amagant-la) o, per contra, promoure fronts unitaris d'alliberament que tinguin com a objectiu recuperar la sobirania nacional trepitjada per l'imperialisme (des de l'àmbit econòmic, el productiu i el financer fins al territorial i el geopolític) i, per tant, intentar influir ideològicament en les grans masses que participen de processos electorals amb una identitat definida a través d'un programa antineoliberal, però al mateix temps proposant mesures antiimperialistes i amb perspectives anticapitalistes?

La disjuntiva és actual, és urgent, però té llarga història.

Recordem que ja en aquella Conferència Comunista del 1929 el grup liderat per Victorio Codovilla (amb anuència del PC de la Unió Soviètica, present a través del bukhariïnà Jules Humbert-Droz [«camarada Luis»]) va acabar imposant l'estratègia continental de la revolució democràtica burgesa, «agrària-antiimperialista», basant-se en el seu suposat «feudalisme» llatinoamericà. Posició hegemònica que va enfrontar, amb nom i cognom, les propostes dels delegats de José Carlos Mariátegui, qui proposava com a estratègia continental el següent: «La mateixa paraula *revolució*, en aquesta Amèrica de les petites revolucions, es presta bastant a l'equívoc. Hem de reivindicar-la rigorosament i intransigentment. Hem de restituir-li el seu sentit estricte i cabal. La revolució llatinoamericana serà ni més ni menys

que una etapa, una fase de la revolució mundial. Serà simplement i purament la revolució socialista. A aquesta paraula afegiu, segons els casos, tots els adjectius que vulgueu: «antiimperialista», «agrarista», «nacionalista-revolucionària». El socialisme els suposa, els antecedeix, els abasta a tots» (editorial de la revista *Amauta*: «Aniversari i balanç»)

Noranta anys després, reapareix el debat. Ens quedem només en la defensa de «la democràcia» a seques, en general, o ens esforcem per disputar l'hegemonia político-cultural tirant de la corda cap a posicions socialistes, entrecreuades, a la Nostra Amèrica, amb antigues, postergades i irresoltes demandes etniconacionals (com succeeix amb la nació maputxe, els més de trenta pobles-nacions de l'estat plurinacional de Bolívia, els pobles originaris del Perú, els de l'Equador, els de Guatemala, els de Mèxic, etc.).

Té sentit suïcidar una insurgència? Balanç d'inventari

En avaluar les diferències actuals entre els comunistes del con sud i els mexicans, no s'hauria de perdre de vista el context regional i la correlació de forces a escala continental.

En aquest horitzó, preguntem amb el cap fred i serenitat absoluta: va ser una bona decisió desarmar (o suïcidar?) l'exèrcit revolucionari més gran del continent quan proliferen i es multipliquen les bases militars estatunidenques? (Sobre aquest tema es pot consultar la voluminosa obra de Telma Luzzani (2012): ***Territorios vigilados. Cómo opera la red de bases militares norteamericanas en Sudamérica***. Buenos Aires, Editorial Debat). Des del 2012, quan aquest documentat llibre es va publicar, fins avui, les bases militars estatunidenques han anat en augment. No és cap secret que el govern del president Macri ha lliurat part del territori argentí per a aquestes noves bases. En el llibre ***Estudiando la contrainsurgencia de Estados Unidos*** (2019) de Gilberto López y Rivas es troben diverses descripcions detallades dels diferents tipus de bases operatives estatunidenques fora del territori nord-americà.

En aixecar la barrera geopolítica que la insurgència comunista —amb una experiència pràctica de més de mig segle de lluita— s'interposava entre els estats de Colòmbia i Veneçuela, no se'ls va deixar les mans lliures al paramilitarisme i al narco estat colombià perquè carregui contra el govern bolivarià del chavisme i intenti, de la mà dels «falcons» del Pentàgon i l'administració Trump, enderrocar-lo per vies violentes?

Potser el govern cubà va imaginar que, ajudant a desactivar, en nom de «la pau», l'últim contingent politicomilitar comunista d'envergadura, s'afluixaria el bloqueig criminal nord-americà contra aquesta illa heroica i rebel? Pel poc que un coneix, semblaria ser que aquest bloqueig és més dur que mai ...

Potser el govern del president legítim de Veneçuela va pensar que, desapareguda la guerrilla bolivariana, l'estat colombià respectaria, finalment, la llei, el dret internacional i el «bon veïnatge»? Les aparences indiquen el contrari. Desaparegudes les FARC-EP com a força bel·ligerant, l'uribisme (l'oficial i el paral·lel) està més nodrit que mai... i els seus paramilitars poden disposar de la frontera per cometre tota mena de maldats i traïcions contra el valerós i abnegat poble veneçolà.

Mentrestant, a l'interior de Colòmbia, l'Estat ha executat 135 excombatents, desarmats, assassinats a sang freda. Sense comptar tota la militància social i de drets humans que ha estat reprimida en els últims mesos.

Fins i tot el diari *The New York Times*, insospitat de posicions marxistes, va publicar als Estats Units un article signat per Nicholas Casey, generant un enrenou d'abast internacional. Allà alerta sobre les execucions extrajudicials a Colòmbia, el paper de l'expresident Uribe i el desconeixement permanent de l'actual president Duque als acords de pau. Fins a 79 congressistes del Partit Demòcrata dels Estats Units han demanat a la Casa Blanca suspendre tot suport als sabotejadors (estatals) de la pau a Colòmbia.

Segons el diari nord-americà, el govern ultradretà d'Iván Duque i els seus principals comandaments militars van ordenar tornar a la bruta pràctica dels «falsos positius». És a dir, executar civils disfressant-los d'insurgents i augmentar els «caiguts en combats» (falsos) com sigui. Fins a tal punt, el diari *The New York Times* va tocar la tecla que les forces armades de Colòmbia van iniciar una investigació interna per descobrir les fonts militars que van deixar fluir la informació d'aquests nous operatius contrainsurgents. Davant de tal evidència, té sentit seguir tossudament abraçats a un paper signat a l'Havana del qual la burgesia colombiana i el seu immens aparell de guerra es riu en públic?

Neutralitzar, desarmar, dividir i aniquilar

Aquestes semblen haver estat les fases estratègiques de la contrainsurgència colombiana, dirigida amb molta precisió des dels Estats Units i Israel. Pot ser que hagi arribat l'hora de preguntar-se per les debilitats ideològiques que van permetre tal operació. O va ser només «perfidia»? Arriba a la categoria de «perfidia» per explicar tot aquest procés?

En aquest context s'inscriu el trist i vergonyós *affaire* al voltant del segrest —completament il·legal i tirat dels pèls— de Jesús Santrich, acusant-lo de narcotraficant, bast muntatge al millor estil DEA/CIA. Com es pot explicar?

Valent-se d'un muntatge digne del famós computador màgic de Raúl Reyes (d'on brollaven els deliris més hilarants, les històries més esbojarrades), es va reclutar un militant de l'organització, seguint el manual d'operacions de la CIA. Tothom recorda com Philip Agee, antic agent de «la companyia» que va escriure fa dècades un llibre famós: ***Inside the Company*** [traduït al castellà amb el títol ***Diario de la CIA***], descriu el clàssic mètode de reclutament de la intel·ligència estatunidenca: els diners. Mitjançant aquest mètode, el muntatge DEA/CIA contra el revolucionari cec Santrich, va apel·lar una vegada més a la figura del «penedit» (així els anomenaven a la Itàlia dels anys 70 quan l'estat burgès va vèncer les Brigades Roges; a l'Argentina els denominaven «trencats», a cada país se'ls coneix amb noms diferents. Però en aquest cas no es tracta d'algun antic militant revolucionari que no aguanta la tortura i col·labora —com a Itàlia o l'Argentina—, sinó d'algú que creua de bàndol sense constrenyiments físics sinó a partir dels diners). En el muntatge contra Jesús Santrich (dirigent insurgent comunista i bolivarià, però també escriptor, poeta, músic i filòsof), el seu «acusador» va agafar un vol immediat cap als EUA, on immediatament va començar a treballar, segons els mitjans de comunicació, per la DEA (com a la sèrie més imaginativa de Netflix).

Quin objectiu va perseguir aquest injust, il·legal i cruel empresonament?

Segons la nostra opinió, els objectius van ser diversos.

A més de la humiliació pública d'un dirigent revolucionari conegut a escala internacional —típica operació de guerra psicològica per causar baixes morals a la tropa enemiga—, el principal objectiu va consistir a dividir les FARC i tots els comunistes de Colòmbia. Generar intrigues, enfrontar entre si els revolucionaris, debilitar qualsevol projecte de canvi. Una vella recepta... que el reformisme accepta per tal que el sistema ho toleri.

Les proves estan a la vista. Part de la diligència oficial del nou partit reciclat, que ja no esmenta la paraula «marxisme» ni «comunisme», va intentar desentendre's de Santrich. Fins i tot algun dels seus editorialistes estrelles, ara convers, va donar certa credibilitat al muntatge oficial deixant en mans de la víctima la càrrega probatòria de la seva innocència, en lloc de negar rotundament el que sens dubte era una maniobra fabricada artificialment contra un dels seus companys. Aquest mateix editorialista estrella que, amb evidents intencions de provocació política, va acusar Iván Márquez d'estar «assessorat» per experts trotskistes estrangers. La dreta feliç aplaudia d'allò més! La família comunista es dessagnava i es dividia sense pena ni glòria a canvi de... res.

Això va motivar que Iván Márquez, principal líder insurgent (qui l'agost del 2017 va quedar primer en les votacions de la nova

organització amb 888 vots, mentre que Rodrigo Londoño Echeverri [«Timoléon Jiménez», «Timochenko»] va quedar en el cinquè lloc, per sota fins i tot dels vots obtinguts per Jesús Santrich), escrivís una carta pública titulada «*Als guerrillers en els ETCR i a tots els colombians*», que es pot consultar al següent enllaç: <https://www.lahaine.org/mundo.php/a-los-guerrilleros-en-los> (publicada al web el 21 de maig del 2019). Aquí feia una autocrítica pública pel lliurament d'armes a l'estat colombià abans de concretar el que s'havia promès.

En lloc de llegir amb humilitat la crida, reflexionar en conjunt, assumir debilitats i pensar un pla col·lectiu de futur per intentar reconstruir —amb les noves condicions— el que estava políticament perdut, la carta pública d'Iván Márquez va ser contestada a l'instant per Rodrigo Londoño, qui va «decretar» que Iván Márquez... era separat de les FARC. La decisió de Londoño va ser aplaudida per tota la dreta i els mitjans de comunicació monopolistes, amenaçant els dirigents polítics, exguerrillers, davant un eventual retorn a la lluita.

Complert l'objectiu, Santrich és posat en llibertat. Els Estats Units i el narco estat colombià ja havien obtingut el que volien.

Reflexionant «Des d'un racó fosc del món»

Fa mig segle el vell professor marxista Rodolfo Puiggrós va escriure que com que els argentins no hem aconseguit agafar el poder i fer la nostra pròpia revolució socialista anem pel món inspeccionant revolucions alienes. Aquesta filosa ironia de Puiggrós, lúcida i sàvia, m'acompanya des de la primera vegada que la vaig llegir. És una crida a la humilitat. Un bé escàs a la nostra esquerra. No obstant això, respectant les decisions polítiques de cada país, almenys es pot opinar.

Creiem que les úniques opcions revolucionàries no són les que s'autoanomenen exclusivament «PC». Molta aigua ha corregut sota el pont des de la Conferència Comunista del 1929 i de l'altra, encara més gran, del 1960 («de partits comunistes i obrers»), per esmentar-ne només dues.

Si deixem de banda les denominacions i les autoproclamacions: on està representat avui el moviment revolucionari llatinoamericà? La resposta no és contundent ni matemàtica. Està a l'espai dels «PC» però també a altres espais políticament contigus, que moltes vegades s'han format en polèmica amb els «PC».

També existeixen altres coordinacions, no denominades exclusivament «PC», però que implícitament assumeixen aquesta cultura, com el Moviment Continental Bolivarià (MCB), en què el marxisme i l'herència de Lenin s'entrecreuen amb les històries de

lluita independentistes (en aquest cas, simbolitzades en la figura de Simón Bolívar, encara que també caldria afegir-hi Che Guevara). No deu ser hora de revitalitzar-lo i ampliar-lo?

I en paral·lel també existeixen moviments que es nodreixen del marxisme, entrecreuant-lo amb l'indianisme revolucionari (com en el cas de Bolívia i el de Chiapas), o també amb la teologia de l'alliberament, d'inspiració marxista i cristiana (com és el cas del Brasil i d'alguns països centreamericans).

En tots aquests casos i espais, una de les claus centrals per afrontar els reptes pendents és assumir una posició internacionalista que no depengui de «capitals» ni «Vaticans» o «Meques» ideològiques: sigui Moscou, Pequín, l'Havana, París, Atenes, etc.

La discussió entre reformisme i revolució s'ha fet més complexa. Cinquanta anys de guerra civil només per assolir la pau? No estava a l'agenda la transformació social, la presa del poder, la revolució? Qui hagi vist tan sols a la pàgina web algun vídeo del vell Manuel Marulanda sap perfectament que el líder insurgent amb més anys d'insurrecció de tot el continent (ja que va començar fins i tot abans que Fidel) va repetir una i mil vegades: «Que ningú es confongui. Nosaltres lluitem pel poder. Aquest és el millor somni i el més gran que hem somiat: el poder» (es pot buscar a Youtube o a altres plataformes de la pàgina web. Mentre diu això, el vell líder colombià somriu davant de la càmera).

El que potser caldria preguntar-se i explicar és el desarmament ideològic, anterior a tot desarmament polític o militar. Com i per quines raons es va dur a terme? Com es podria revertir? Fins i tot importantíssim, potser la qüestió no sigui en quin moment es va realitzar «l'abandonament de les armes», sinó les raons per les quals es va prendre tal decisió política.

Tampoc resulta determinant si en el con sud únicament es planteja la lluita per la democràcia i el progressisme, deixant el socialisme per a un horitzó ja indistingible en el temps i en l'espai. El problema és que s'ha tornat a reflotar la molt antiga cultura del «front democràtic». Aquelles velles tesis de Dimitrov, però d'una manera molt més *light* i descafeïnada.

Perquè una cosa és que, en una conjuntura determinada, en una situació concreta, no hi hagi forces suficients per plantejar-se la presa del poder i el socialisme, i una cosa totalment diferent és que aquest projecte s'arxivi definitivament i s'abandoni per sempre. Recordem quan el jove Hugo Chávez va dir, amb enorme lucidesa i valentia política: «Hem fracassat... **de moment**». Una altra història seria la d'aquest continent si hagués dit: «Hem fracassat». I punt.

Segons la nostra modesta opinió, no es tracta de tornar a la nostàlgia, posar-se una samarreta amb la sigla CCCP (URSS), com solen fer alguns joves que conreen la moda *retro*. Tampoc es tracta de seguir girant al voltant de si Trotski va reprimir anarquistes a Kronstadt i si Stalin al seu torn va assassinar Trotsky i si al seu torn Krushev va traïr Stalin bolcant-se cap al pacifisme, redoblat fins al paroxisme per l'eurocomunisme i així de seguit. No. Definitivament no.

Del que es tracta és d'abandonar la síndrome del Mur de Berlín. Recuperar l'ofensiva ideològica. Tenir els peus a terra i no caure en la doble moral de proclamar consignar ultra-radicals mantenint una pràctica quotidiana ultra-reformista. Sabem que la conjuntura no juga a favor nostre. Però no abandonem la perspectiva revolucionària.

Si en un context de contrainsurgència global, les organitzacions marxistes revolucionàries han de fer aliances amb forces que no són anticapitalistes, caldrà ser flexibles. Els moviments d'alliberament nacional (recordem l'exemple vietnamita, per no esmentar-ne altres de més propers) així ho van exigir. Però això no implica diluir-se, esborrar la pròpia identitat, no tenir una estratègia pròpia ni deixar anar per sempre el somni de la revolució socialista.

«Tot és il·lusió, menys el poder», va escriure Lenin una vegada. Mariátegui, Mella i Farabundo Martí es van plantejar el poder, fins i tot quan no van poder concretar-lo. Fidel, el Che, Marulanda, Marighella, etc. van seguir aquest camí. Uns altres i unes altres, que no es van definir dins de la cultura «PC» (com Robi Santucho, Raúl Sendic, Miguel Enríquez, Carlos Fonseca, Roque Dalton, Camilo Torres, etc.), a la pràctica... van donar la seva vida per la revolució i el comunisme. Es diguessin com es diguessin. La seva memòria, que és la nostra, es mereix molt més que anar a remolc de la burgesia.

<https://catarsimagazin.cat/el-fantasma-comunista-en-el-seu-laberint/>

